

Nationaal Park Drentsche Aa
'Van brongebieden tot benedenloop'

Jaarverslag 2020

Vastgesteld door Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa op 13 april 2021

Voorwoord

[PM - door Jaap Verhulst ... corona, 3e droge zomer, ...]

Inhoud

1. Algemeen
2. Programma Natuurlijk Platteland – Deelprogramma Drentsche Aa
3. Water
4. Landbouw
5. Natuur en landschap
6. Recreatie
7. Wonen en leefbaarheid
8. Klimaat en energie
9. Educatie en communicatie → [PM door André en Timanca]
10. Gebiedsfonds Drentsche Aa

Bijlagen

1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa
2. Overzicht Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa
3. Besluitenlijst Overlegorgaan 2020
4. Eindafrekening Bestedingenplan 2020
5. Overzicht afgeronde projecten
6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2020
7. Adressen partners

1 Algemeen

Vorbereiding derde BIO-plan Drentsche Aa (2021-2030)

In opdracht van het Overlegorgaan Drentsche Aa is adviesbureau Arcadis aan de slag gegaan om het derde Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan) Drentsche Aa op stellen. Dit plan zal de grote lijnen voor het gebied uitzetten voor de periode 2021-2030. Arcadis heeft thema's geformuleerd en per thema interviews met diverse betrokkenen gehouden. Op 8 oktober vond een zogenoemde Kraak- Smaaksessie' plaats met het Programmteam Drentsche Aa. Een eerste bestuurlijke afstemming vond plaats in de vergadering van het Overlegorgaan op 26 november. Het derde BIO-plan zal geheel in lijn zijn met de eerdere BIO-plannen wat betreft de ambitie om gezamenlijk de totale kwaliteit van het Drentsche Aa-gebied als integraal geheel in stand te houden en te versterken. Sinds het vaststellen van het vorige BIO-plan zijn er wel (beleids)ontwikkelingen waardoor de Stip op de horizon en het Meerjarenactieprogramma nu andere accenten kennen dan het vorige BIO-plan. Denk hierbij aan klimaatadaptatie, energietransitie, duurzaam toerisme en de transitie landbouw.

Door de coronamaatregelen is het voorlopig niet mogelijk om live-bijeenkomsten voor inwoners over het plan te organiseren. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om de inwoners digitaal bij de planvorming te betrekken. Mogelijk gaat het proces langer duren dan oorspronkelijk gepland; zorgvuldigheid gaat voor snelheid.

Businessplan 'Stroomdalboerderij Drentsche Aa'

Namens de initiatiefgroep Stroomdalboerderij Drentsche Aa heeft Hans van Leeuwen (Pleisureworld NRIT Advies) in samenwerking met Jan van Goor (Marista Projecten) een businessplan opgesteld voor het realiseren van de beoogde Stroomdalboerderij. De ambitie hierin was (te) hoog. Voor het vervolg staat het bestuur van de stichting Schaapskudde Het Stroomdal aan de lat. Voorwaarde voor een vervolg is dat de stichting op zoek gaat naar een goede ondernemer en een gezonde exploitatie voor een schaapskooi inclusief een informatiecentrum met bijbehorende horeca voorziening in Anloo.

Wisseling voorzitter Overlegorgaan

Op voordracht van het Overlegorgaan hebben Gedeputeerde Staten van Drenthe Jaap Verhulst per 10 maart 2020 benoemd tot onafhankelijk voorzitter van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Hij is daarmee de opvolger van Hendrik Oosterveld, die het voorzitterschap negen jaar lang met veel elan vervulde. Hendriks motto was 'continuïteit en vernieuwing'. In Doorstroom (nummer 34, voorjaar 2020) wordt hij als volgt geciteerd: "Er waren geen revolutionaire veranderingen; we hebben in deze periode verder uitgebouwd waar voor mijn tijd al mee begonnen was. Zoals bijvoorbeeld het 'levend bezoekersnetwerk' met gastheren en Nationaal Park gidsen, dat heel goed functioneert. Ik vind het mooi dat we nu ook Junior Rangers hebben; investeren in de jeugd betekent een heleboel nieuwe ambassadeurs van het gebied in de toekomst." Ook deze uitspraak tekent zijn insteek: "Het mooie landschap is de basis van de regionale economie. Die kwaliteit moet je dus koesteren."

Jaap Verhulst (65) was tot voor kort regioambassadeur Noord van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit & Economische Zaken en Klimaat. Dit arbeidsverleden deelt hij met zijn voorganger. Jaap Verhulst (65) studeerde aan de Hogere Landbouwschool te Dronten. Van 1983 tot

2004 heeft hij diverse functies vervuld bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, vanaf 1998 op managementniveau. Sinds 2004 was hij werkzaam bij directoraat-generaal Water van het ministerie van Verkeer en Waterstaat en daarna als interim-directeur Deltaprogramma Rivieren.

Regeling ondersteuning Nationale Parken (Nieuwe Stijl)

Het ministerie van LNV zegde in 2019 6 miljoen euro toe voor de Nationale Parken in ons land. Dit extra geld is bedoeld om de Parken te ondersteunen in hun ontwikkeling tot 'Nationale Parken Nieuwe Stijl', met meer aandacht voor de bredere landschappelijke context, de gebiedsidentiteit en de beleefbaarheid. Het afgelopen jaar ontwikkelde het ministerie de regeling 'Tijdelijke ondersteuning nationale parken' om de toegezegde gelden beschikbaar te stellen. Nationaal Park Drentsche Aa heeft een projectplan voor de aanvraag van een subsidie in het kader van deze regeling ingediend en de beschikking daarop eind december ontvangen. Begin 2021 zal door de Provincie Drenthe de benodigde cofinanciering worden toegekend. Het is een driejarig project (2021-2023) en kent vier deelprojecten: 1) Duurzaam Toerisme, 2) Transitie Landbouw, 3) Biodiversiteit & Participatie en 4) Energietransitie & Participatie. Zie voor meer informatie:

www.drentscheaa.nl/projecten/lopende-projecten-0/impuls-nationaal/

Uitzending Vroege Vogels Drentsche Aa

De uitzending van het tv-programma Vroege Vogels op 15 mei (VARA/BNN, Nederland 2) was geheel gewijd aan de Drentsche Aa. Het begon fraai met een reportage waarin vogelkenner Bert Dijkstra aan presentator Menno Bentveld de baltsvlucht van de watersnip laat zien en horen. De reportage is terug te zien op www.bnnvara.nl/vroegevogels/videos/538694. Verderop in de uitzending kwamen onder meer De Strubben, de karrensporen op het Ballooërveld, de kwel in de beekdalen en de bever aan de orde. Verschillende andere fragmenten en de complete uitzending zijn eveneens terug te vinden op de website van Vroege Vogels.

Nationaal Park Drentsche Aa 'mooiste plekje'

Nationaal Park Drentsche Aa is door de lezers van het Dagblad van het Noorden gekozen tot mooiste plek van Groningen en Drenthe. Het Dagblad maakte op 29 augustus de uitslag van de verkiezing bekend. Nationaal Park Drentsche Aa won met overmacht; van de ruim vierduizend stemmen ging bijna een vijfde naar ons gebied. Daaruit blijkt hoezeer veel mensen dit landschap vol verhalen, natuur en cultuurhistorie waarderen. Het is tevens een compliment voor het werk dat we met alle partners investeren in dit mooie maar kwetsbare landschap. We zijn trots op deze titel. Ze is een aansporing om het landschap te koesteren, nu en in de toekomst.

Lichtkunst nieuwe tunnel De Maten in Assen

In de nieuwe tunnel De Maten in Assen is in de zomer van 2020 het lichtkunstwerk 'Een Spoor van Water' gerealiseerd. Het digitale lichtkunstwerk bestaat uit meer dan vierhonderd lichtgevende stenen en is interactief. Telkens als er een trein over de spoortunnel rijdt, ontspringt er een lichtstroom die het effect geeft van een waterval. Daarbij stroomt het licht over de bestrating van het talud. De lichtstroom is zowel voor treinreizigers als voor fietsers en voetgangers te zien.

De naam van het kunstwerk verwijst naar het ontstaan van de stad Assen in het stroomdal van de Drentsche Aa. Met de bouw van de nieuwe tunnel zijn ook twee oude beken die verbonden zijn met

de Drentsche Aa weer zichtbaar gemaakt: de Nijlandsloop en de Stadsbroekloop. Het kunstwerk is het sluitstuk van de FlorijnAs, het miljoenenproject waarmee de gemeente Assen de bereikbaarheid van de stad heeft verbeterd.

Plan voor gedeeltelijke verdubbeling N34

Nationaal Park Drentsche Aa heeft een zienswijze ingediend op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de gedeeltelijke verdubbeling van de N34 tussen Emmen en de Punt. In deze zienswijze werd gewezen op de mogelijke gevolgen van de plannen voor natuur, landschap en leefbaarheid in het Nationaal Park. Mede naar aanleiding van deze zienswijze (en andere reacties) hebben Provinciale Staten besloten een aantal varianten toe te voegen aan de alternatieven die worden onderzocht in de milieueffectrapportage (MER). Daaronder ook varianten waarin geen verdubbeling plaatsvindt. Wordt vervolgd.

Première film =Habitat= Nationaal Park Drentsche Aa

Op 29 januari ging =HABITAT= Nationaal Park Drentsche Aa, de nieuwste film van natuurfilmers Henk en Janetta Bos, in de Nieuwe Kolk in Assen in première. Deze première is de makers aangeboden door het Nationaal Park Drentsche Aa als een alternatieve nieuwjaarsbijeenkomst. De film is geheel opgenomen in het Nationaal Park Drentsche Aa en is het resultaat van ruim drie jaar filmen, waarbij sommige dieren maandenlang werden gevolgd. Dat heeft geleid tot een schitterend document, een lofzang op het gebied.

Barbizon van het Noorden in het Drents Museum

Van 24 november 2019 tot en met 13 september 2020 was in het Drents Museum in Assen de tentoonstelling 'Barbizon van het Noorden' te zien, met als ondertitel 'De ontdekking van het Drentse landschap 1850-1950'. Een flink deel van de getoonde schilderijen was gemaakt in het huidige Nationaal Park Drentsche Aa. In samenwerking met Het Drentse Landschap ontwikkelde het museum een fietsroute die was gekoppeld aan de tentoonstelling. Deze route voerde volledig door het Drentsche Aa-gebied en werd, met instemming van de beide organiserende partijen, ook opgenomen in onze Op Stap-krant van 2020.

Boek Gewogen Ruimte

Voormalig provinciaal planoloog Bernhard Hanskamp publiceerde in 2020 het boek Gewogen Ruimte over de geschiedenis van de ruimtelijke ordening in Drenthe vanaf 1970. Daarin besteedt hij speciale aandacht aan Nationaal Park Drentsche Aa. In Doorstroom 35 van najaar 2020 verscheen een interview met Hanskamp naar aanleiding van het boek, met het accent op wat hij te zeggen heeft over de Drentsche Aa.

2. Programma Natuurlijk Platteland – Deelprogramma Drentsche Aa

In juni 2020 heeft de Bestuurlijke Voorbereidingscommissie Drentsche Aa (BVC) het uitvoeringsprogramma Drentsche Aa in het kader van het Programma Natuurlijk Platteland (PNP) vastgesteld. In dit programma is prioriteit gegeven aan maatregelen voor het realiseren van beleidsdoelen op het gebied van natuur en water, met behoud van cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden, en benutting van koppelkansen voor landbouwstructuurverbetering en leefbaarheid. De werkzaamheden zijn langs drie lijnen uitgelegd:

1. Functieverandering van en inrichten van gronden voor het behalen van natuur- en waterdoelen;
2. Onderzoek in het kader van Natura 2000-beheerplannen;
3. Programmacommunicatie voor het (vergroten van) draagvlak voor de uitvoering van de maatregelen in het kader van het PNP.

Programmatische aanpak PNP deelprogramma Drentsche Aa

De onderdelen 1 en 2 zijn ondergebracht in een programmatische aanpak. Het hele programma is opgedeeld in achttien deelgebieden, ieder met hun eigen karakteristieken en opgaven. Op basis van door de gebiedspartners opgestelde criteria wordt prioriteit gegeven aan:

- Lopende projecten (Geelbroek en drie pilotprojecten beekbodemverhoging);
- Gebieden waarvan de gronden nagenoeg obstakelvrij zijn, de zogenaamde Uitvoeringsprojecten 2023 (Roodzanden, flank Scheebroekerloopje, Anreep-Eldersloo en de Grote Spelden);
- Gebieden met complexe grond- en inrichtingsopgave zoals Rolderdiep en Polders Oosterland/Lappenvoort, Amerdiep, Elperstroom en Westerse Diep;
- Gebieden die veel bijdragen aan systeemherstel en afhankelijk zijn van een laatste perceel dat obstakelvrij gemaakt moet worden, zoals Holmers-Halkenbroek en Visvliet (nabij het Ballooërveld).

Ook worden zes landschapsecologische analyses (LESA's) uitgevoerd in het kader van de Natura 2000-beheerplannen.

Daarnaast zijn er gebieden die eveneens bijdragen aan de doelen van systeemherstel van de Drentsche Aa en die later aangepakt worden. De ambitie is om ze uiterlijk 2027 gerealiseerd te hebben. De projecten worden opgepakt in projectteams in nauwe samenwerking met onze gebiedspartners. De samenstelling van de projectteams wisselt per gebied. De meeste projecten worden getrokken door Prolander; met het oog hierop is in 2020 het Prolander-team versterkt. Ook het waterschap en Staatsbosbeheer treden op als projecttrekker. Daarnaast zal ook de markt veelvuldig ingeschakeld worden.

Grondopgave

De belangrijkste voorwaarde om de gebieden goed in te kunnen richten is de grondopgave. Voor de Drentsche Aa ligt er op dit moment nog de aanzienlijke opgave om 687 hectare obstakelvrij te maken via aankoop of particulier natuurbeheer. De afgelopen jaren is er 89 hectare verworven binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en er is op dit moment 168 hectare ruilgrond beschikbaar om

gronden in het NNN vrij te ruilen. Na jaren van stagnatie lijkt er nu een grotere grondmobiliteit in het gebied te zijn. Er is de BVC alles aan gelegen om de kansen te benutten die de toegenomen grondmobiliteit biedt.

3 Water

Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa

De provincie Drenthe, het waterschap Hunze en Aa's en het Waterbedrijf Groningen werken al jaren samen aan de waterkwaliteit in het Drentsche Aa-gebied. Waterbedrijf Groningen gebruikt water uit de Drentsche Aa om drinkwater van te maken voor (onder meer) de inwoners van de stad Groningen. In het kader van het uitvoeringsprogramma 'Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa' (2015) lopen tien projecten die zich richten op verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en beter in beeld brengen van de verschillende emissieroutes. Zie voor meer achtergrondinformatie: www.drentscheaa.nl/projecten/lopende-projecten-0/drentsche-aa-schone/

Reductie perceelsemissie

In het project Verminderen Perceelsemissie werkt de landbouw aan maatregelen die ervoor zorgen dat bestrijdingsmiddelen bij (extreme) neerslag niet afspoelen naar de sloten en de beek. Dit gebeurt onder andere door ervoor te zorgen dat regenwater op het perceel kan infiltreren. Hierdoor zakt het de bodem in en blijft het beschikbaar voor de gewassen in drogere perioden. De kennis en de techniek hiervoor zijn volop in ontwikkeling. Bijvoorbeeld het aanleggen van akkerranden met daarin een goot die de neerslag op kan vangen. Maar ook een machine die infiltratieputjes maakt op het perceel. Vanwege de vorm van de putjes kreeg deze al snel de bijnaam 'wafeltjesrol'. In Drenthe was deze wafeltjesrol nog niet eerder te zien. De mechanisatiebedrijven zullen dit vermoedelijk spoedig oppakken en wie weet volgt straks de Drentsche Aa-variant 'rollegiesrol'.

In het pilotgebied rond het Anlooërdiepje werken alle negentien boeren die hier grond in gebruik hebben, zowel veehouders als akkerbouwers, mee om samen de perceelsemissie terug te dringen. Er is veel welwillendheid en begrip dat het water van hoge kwaliteit moet zijn en blijven.

Onkruidchallenge: tien dagen natuurvriendelijk tuinieren

Ook vanuit particuliere tuinen komen bestrijdingsmiddelen in het water terecht. De campagne 'Chemievrij maakt je blij' richt zich op particulieren. Als onderdeel van deze campagne werd van 8 tot en met 17 mei de 'onkruidchallenge' gehouden. In tien dagen leerden belangstellenden hoe je van je tuin een natuurlijk paradijsje maakt zonder gebruik van schadelijke middelen. Via de Facebookpagina van het Uitvoeringsprogramma, Onze Drentsche Aa, gaf onkruidcoach Cindy de Jonge elke dag een tip voor tuinieren zonder bestrijdingsmiddelen. De tips in de vorm van korte filmpjes bereikten ruim 111.000 mensen. Ook vond er een digitaal tuinsprekuur plaats en deelden tuiniers hun beste groene tuintip in ruil voor een vlinderstruik. Het TV-programma ROEG! van RTV Drenthe besteedde in de uitzending van 9 mei aandacht aan het project, zie www.rtvdrenthe.nl/nieuws/159681/Onkruidchallenge-tien-dagen-natuurvriendelijk-tuinieren

Pilot beekbodemverhoging Drentsche Aa

Op drie plekken in het Drentsche Aa gebied gaat Waterschap Hunze en Aa's proeven uitvoeren met verhoging van de beekbodem met zand en hout (takken). De bedoeling is daarmee de ecologische kwaliteit van de beek te verbeteren, en om meer water in de beekdalen op te vangen en zo de verdroging van kwetsbare natuur in het beekdal te verminderen. De drie proefgebieden zijn het

Anlooërdiepje, het Zeegserloopje en het Taarlosche diep. In december heeft het algemeen bestuur van het waterschap de plannen voor deze gebieden vastgesteld.

Daaraan is een periode van onderzoek en planvorming voorafgegaan. In augustus zijn de plannen in vier veldbijeenkomsten met omwonenden en direct betrokkenen besproken. Tot 20 oktober lagen de conceptplannen ter inzage en konden zienswijzen worden ingediend. De plannen hebben veel vragen en wisselende reacties opgeroepen. Het waterschap verzekert dat het de natuur zo min mogelijk verstoort. Zo zal het zand met slangen in de beek worden gespoten om transport door kwetsbaar natuurgebied te vermijden. Er wordt alleen zand gebruikt dat dezelfde kwaliteit heeft of beter is dan wat er al ligt. Met de direct betrokkenen zijn afspraken gemaakt om nadelige gevolgen van de vernatting te voorkomen.

Begin volgend jaar start de uitvoering met het Zeegserloopje en aansluitend het Anlooërdiepje. Het Taarlosche diep komt in het winterhalfjaar 2021-2022 aan de beurt. Uitvoerder is Knoop Natuur en Waterbouw uit Tynaarlo. Ecologen van het waterschap en Staatsbosbeheer maken deel uit van het begeleidende team. Tijdens de uitvoering begeleidt een externe ecooloog de werkzaamheden.

Nieuw beleid grondwateronttrekkingen Drentsche Aa

Waterschap Hunze en Aa's werkt, in samenspraak met onder meer de provincie Drenthe, de landbouw en natuur- en terreinbeherende organisaties, aan nieuw beleid voor het onttrekken van grondwater voor beregening in het stroomgebied van de Drentsche Aa. Op 2 juli is een brede klankbordgroep waarmee het waterschap de ontwikkelingen bespreekt voor de eerste keer bij elkaar gekomen.

Volgens de huidige regels is beregening uit putten geslagen voor 1 april 1994 toegestaan op alle gewassen. Uit putten die na 1 april 1994 zijn geslagen is alleen beregening mogelijk op 'hoogsalderende teelten' en 'vollegrondstuinbouw in het beperkingengebied'. De droogtes van 2018 en 2019 hebben duidelijk gemaakt dat we zuinig moeten zijn op het beschikbare water in het stroomgebied van de Drentsche Aa om schade aan natuur en landbouw tegen te gaan. Mede daarom is een zorgvuldige afweging bij de totstandkoming van nieuw beregeningsbeleid van belang. Onderzocht wordt welke invloed beregening heeft op de grondwaterstanden en waar en in welke mate beregening zou kunnen plaatsvinden zonder dat dit tot schade leidt aan de natuur. Er worden verschillende scenario's doorgerekend.

Hoog water - februari 2020

Hoog water in Nationaal Park Drentsche Aa, vastgelegd door fotograaf en Nationaal Park-gids Jaap Menses.

[Foto beverdam?]

4 Landbouw

Project Bio-economie (2017 - 2020)

Op het demoveld Wedbroeken (bij de gelijknamige Toegangspoort van Nationaal Park Drentsche Aa aan de weg van Tynaarlo naar Zuidlaren) werden ook in 2020 weer diverse gewassen geteeld in stroken, omgeven door een rand met rogge. Net als in voorgaande jaren ging het om diverse graansoorten, waaronder naast rogge ook gerst, haver, spelt en teff, en verder onder meer voederbieten. Gewassen die volgens de projectgroep passen in een streekeigen, natuurinclusief bouwplan en die zich in principe lenen voor duurzame lokale verwerking.

Het demoveld maakt deel uit van het project Bio-economie Drentsche Aa. Dit project heeft als doel om nieuwe ketens van agrarische streekproducten te ontwikkelen. Lokaal geteeld, geproduceerd, bewerkt en verkocht. Het streekproductenlabel Dubbel Drents komt voort uit dit project. Het eerste product, het Dubbel Drents brood, wordt inmiddels door veertien bakkers gebakken en op meer dan veertig verkooppunten in de regio verkocht. Er wordt hard aan gewerkt om ook brouwgerst, koolzaadolie, zuivel, vlees en honing onder het Dubbel Drents label aan te bieden. Het label moet uitgroeien tot een waarborg voor kwaliteit én een eerlijke prijs voor de boer.

Een belangrijk onderdeel van het project is bewustwording bij zowel boeren als consumenten. Met dat doel gaf Jan Reinder Smeenge uit Zeegse namens de projectgroep elke donderdagmiddag van 9 juli tot en met 13 augustus excursies op de proefakkers voor groepen, waarvan de maximale omvang in verband met corona was beperkt tot twaalf personen.

Het EIP-project Bio-economie Drentsche Aa werd gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en het POP-3 Samenwerkingsprogramma van de Provincie Drenthe.

Land van Ons

Coöperatie Land van Ons heeft in maart 8 hectare landbouwgrond op de Holtesch van Hooghalen in de uiterste zuidwesthoek van het Nationaal Park Drentsche Aa gekocht. Het perceel ligt in het Natuur Netwerk Nederland (NNN).

De coöperatie Land van Ons is in 2019 opgericht om te werken aan herstel van landschap en biodiversiteit. Dit doet zij door landbouwgrond aan te kopen en deze duurzaam en natuurvriendelijk te beheren. Iedere geïnteresseerde burger kan deelnemen. De organisatie bestaat uitsluitend uit vrijwilligers. Land van Ons heeft inmiddels ook percelen aangekocht in Friesland, Overijssel en Zuid-Holland.

Het perceel op de Holtesch wordt voor de coöperatie bewerkt door biologisch-dynamisch legkippenboer Kees Sybenga. Het is het eerste jaar ingezaaid met boekweit, een oud gewas dat veel bijen en andere insecten aantrekt. Na de oogst in het najaar is wintertarwe ingezaaid. Inmiddels heeft Land van Ons een beheerplan voor de Holtesch opgesteld, dat onder meer voorziet in het herstel van esrandbeplanting aan de westzijde.

5 Natuur en landschap

Nieuwe natuur in polders Oosterland en Lappenvoort

In opdracht van de provincies Groningen en Drenthe gaat uitvoeringsorganisatie Prolander het gebied in de benedenloop van de Drentsche Aa bestaande uit de polders Oosterland, Lappenvoort, Glimmermade en Glimmerpolder (aan weerszijden van de provinciegrens) als natuurgebied inrichten. Het gebied maakt in zijn geheel deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In 2020 zijn de eerste stappen gezet met een systeemanalyse. Dit is de basis voor een concept inrichtingsplan. Het streven is dat dit concept eind 2021 klaar is.

De eerste stap in de analyse is een ecohydrologisch onderzoek, waarin de samenhang tussen flora, fauna, bodem en waterhuishouding wordt onderzocht. Met grondboringen wordt de bodemopbouw inzichtelijk. Zo ontstaat een beter beeld van de mogelijkheden voor de inrichting. In de loop van 2021 wil Prolander de stakeholders, grondeigenaren en bewoners betrekken bij het proces. Via de nieuwsbrief *Meer in Balans* kunnen geïnteresseerden op de hoogte blijven van ontwikkelingen in het gebied.

Kap van dode en zieke bomen

In de bossen op de Hondsrug heeft Staatsbosbeheer bomen verwijderd die zijn doodgedaan of aangetast door toedoen van de letterzetter. De vitaliteit van sparren in heel Nederland, dus ook in Nationaal Park Drentsche Aa, is door de langdurig droge zomers van 2018 en 2019 ernstig verminderd. De verzwakte bomen zijn een ideale voedingsbodem voor de letterzetter, een klein kevertje dat zijn naam dankt aan de gangen die het onder de schors knaagt. Die gangen lijken op letters. De activiteit van de letterzetter geeft de zieke sparren de genadeklap. Inmiddels is duidelijk dat ook lariks en douglas kunnen worden aangetast, zij het op minder grote schaal. Op deze manier komt duurzame houtproductie in gevaar. Om verdere verspreiding van de letterzetter te voorkomen zijn veel dode en aangetaste sparren omgezaagd en afgevoerd. Plaatselijk is dat ook gebeurd om te voorkomen dat ze gevaar opleveren voor bezoekers. Helaas is de kwaliteit van het meeste aangetaste hout zodanig dat er geen planken of balken meer van kunnen worden gemaakt. Het wordt daarom versnipperd en verwerkt tot plaatmateriaal. Op de opengevallen plekken zullen snel weer spontaan nieuwe boompjes groeien die thuishoren in een natuurlijk bos. Op sommige plekken worden gewenste boomsoorten aangeplant.

Tussenstand reddingsplan voor de zwartblauwe rapunzel

Nationaal Park Drentsche Aa is een van de laatste Nederlandse bolwerken van de zwartblauwe rapunzel. Ooit stond het gebied er vol mee, maar dat is al lang niet meer zo. Tegenwoordig is de zwartblauwe rapunzel nog op een aantal plekken te vinden, maar het worden er steeds minder. Daarom werken Staatsbosbeheer, Floron en de Werkgroep Florakartering Drenthe (WFD) hier sinds 2014 aan een reddingsplan. Een belangrijk onderdeel daarvan is bijzaaien op een aantal plekken. Naarmate de populaties op de resterende groeiplekken kleiner worden en meer geïsoleerd raken, nemen de overlevingskansen af. Bijzaaien is een manier om de populaties te versterken. De initiatiefnemers bekeken afgelopen jaar hoe het ervoor stond. De resultaten waren wisselend. Op sommige plekken zijn maar weinig planten opgekomen, maar er was ook een plek bij met juist veel bloeiende planten. Er is nog een toekomst voor dit kroonjuweel van de Drentsche Aa.

Het gaat goed met de rivierprik

Medewerkers van Waterschap Hunze en Aa's telden in de zomer op vijftien verschillende plekken in het Gasterensche Diep en het Oudemolensche Diep de larven van de rivierprik. Die telling vindt eens in de drie jaar plaats. De resultaten zijn positief; het gaat goed met de rivierprik. Zelfs na de afgelopen drie droge zomers is de soort nog voldoende aanwezig in dit gebied. Het gaat om zo'n twintigduizend larven.

Dat is goed nieuws, want de rivierprik is een beschermde soort die nergens anders in Noord-Nederland voorkomt. Het Gasterensche Diep en het Oudemolensche Diep zijn de enige beken in dit landsdeel waar de rivierprikken hun eitjes leggen en waar jonge larven in de beekbodem opgroeien. Als ze drie à vier jaar zijn trekken ze naar zee. De bruine, blinde larven krijgen dan ogen, een zilveren kleur en een raspbek. Eenmaal in zee leven ze als parasiet. De prikken zuigen ze zich met hun bek vast aan andere vissen en drinken zo bloed en lichaamsvocht van hun gastheer. Na ongeveer twee jaar op zee zijn ze volwassen. Ze trekken dan via de zeesluizen van Delfzijl door de stad Groningen direct naar het Gasterensche Diep. Ze worden hierbij aangetrokken door de lokstoffen die larven in de beek afgeven.

Afronding inrichtingsplan Geelbroek

Gedeputeerde Staten hebben op 18 augustus naar aanleiding van een Wob-verzoek besloten documenten inzake de indiener, Werkgroep bezorgde boeren Geelbroek, openbaar te maken. De uitvoeringsdienst Prolander is vervolgens gestart met de voorbereiding van het bestek. De verwachting is dat in 2021 het bestek wordt afgerond en de benodigde vergunningen zullen worden aangevraagd.

Wolfwerend raster voor Schaapskudde Het Stroomdal

Met hulp van het International Fund for Animal Welfare (IFAW) is de nachtwoede van de schapen van schaapskudde Het Stroomdal in het voorjaar voorzien van een wolfwerend raster. Op het indrukwekkend uitzijnde raster staat een spanning van 4.500 volt.

Kwaliteitsimpuls Vijftig Bunder

In het natuurgebied Vijftig Bunder bij Midlaren werkt Natuurmonumenten aan het herstel van heide en schrale vegetatie in het kader van de aanpak van de stikstofproblematiek. Op de plekken waar in 2018 het spontaan gegroeide bos is gekapt, is in 2020 het achtergebleven strooisel verwijderd. Na afronding van de grondwerkzaamheden zal het terrein worden bekalkt om de ernstige verzuring waarmee het gebied kampt verder tegen te gaan. Mogelijk wordt er heidestrooisel uit andere heidegebieden in Drenthe aangebracht om het herstel van de heide te versnellen.

6 Recreatie

Opening archeologisch beleefpunt Assen

Op 12 maart opende gedeputeerde Cees Bijl het vierde archeologische beleefpunt van Drenthe. Langs het Boerkamppad, het fietspad van Schieven richting Deurze, is een beeld van de 'Oudste Assenaren' geplaatst. Zij symboliseren de eeuwenoude bewoningssporen uit deze omgeving. Het beleefpunt ligt namelijk midden in een landschap vol archeologische waarden, van een celtic field uit de late Bronstijd-IJzertijd tot de voormalige vroegmiddeleeuwse nederzetting Amelte en van een Neanderthaler vuistbijl tot een groep grafheuvels uit de IJzertijd.

Het beeld is gemaakt door Olav Reijers (bureau Het verhaal van de plek) en Fouad Tan (Pitch Ontwerp). Er is een bijpassend informatiepaneel bij geplaatst waarop de bewoningsgeschiedenis van Assen staat beschreven en alle nabijgelegen archeologische vindplaatsen in kaart zijn gebracht. Het uitgangspunt van dit beleefpunt is dat je op deze plek de rijke archeologie van Assen kunt beleven en daarbij op de foto kunt samen met de Oudste Assenaren.

[zie foto Archeologische beleefpunt Assen]

Nieuw ruiters- en menpadennetwerk in Drentsche Aa-gebied

Op 23 september werd het nieuwe ruiters- en menpadennetwerk in het Drentsche Aa-gebied feestelijk geopend bij een nieuwe ruitervoorde (doorwaadbare plek in de beek) in Schipborg. Onder toezien oog van de aanwezigen namen twee amazones uit de buurt de proef op de som en gingen met hun paarden door de voorde: "We deden dit stiekem al vaker, maar nu mag het officieel", riep één van de dames toen ze de wal weer opkwam. Met de ingebruikname van de ruitervoorde is het project 'Drentsche Aa te paard en te wagen' afgerond. De gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo,

Recreatieschap, Staatsbosbeheer, Waterschap Hunze en Aa's, Nationaal Park Drentsche Aa en verschillende ondernemers en gebruikers werkten in dit project samen.

Naast de aanleg van de ruitervoorde zijn in dit project ruitpoorten, hekwerken en informatiepanelen geplaatst. De voorzieningen liggen aan de Hondsrug Trail, een (digitale) paardenroute van Coevorden tot Tynaarlo. De trail bevat ook dagroutes en is te raadplegen op de landelijke website www.buitenrijden.nl van de KNHS.

Coronadrukke in de natuur

De zwemplas Gasselterveld was zelfs landelijk nieuws vanwege de problemen rondom het parkeren. Door de grote toestroom van bezoekers tijdens de warme zomerdagen moest de afrit van de N34 bij Gasselte een aantal keren worden afgesloten. Om de parkeerproblematiek op te lossen laat Staatsbosbeheer de inrichting van de parkeerplaatsen aanpassen en wordt er betaald parkeren ingevoerd. Daarnaast wordt voor het parkeren tijdens piekdagen, zoals het hemelvaart- en pinksterweekend voorzien in extra parkeerruimte. Deze aanpak van de parkeerproblemen in 2021 is de eerste stap in de gebiedsontwikkeling rondom het Gasselterveld, waarvoor Staatsbosbeheer, gemeente Aa en Hunze en provincie Drenthe een gezamenlijke visie hebben opgesteld. De ontsluiting van het gebied is daarvan een belangrijk onderdeel.

Cabiners in Hart van Drenthe

Nadat in 2017 de eerste cabiner midden in de natuur in het brongebied 'Hart van Drenthe' verrees, is in 2020 met zeven cabiners het maximaal aantal in dit natuurgebied bereikt. De cabiners zijn elementaire, minimaal ingerichte vakantiehuisjes die de bezoekers in contact brengen met de natuur en de elementen. Ze zijn voorzien van een houtkachel die tevens als kooktoestel dient, een pomp voor drinkwater en zonnepanelen op het dak voor de stroomvoorziening. De bezoekers zijn zeer enthousiast en helpen met tips en feedback om de systemen verder te verbeteren. Een monitoringsysteem houdt bij wat er met flora en fauna gebeurt. De natuurlijke omgeving en de cabiners blijken goed samen te gaan. De cabiners zijn geplaatst door het bedrijf Cabiner (<https://cabiner.co>) in overleg met de boswachters van het gebied.

'Sprokkelspoor'

In het brongebied 'Hart van Drenthe', dwars door een robuust natuurlijk boslandschap, slingert het Sprokkelspoor. Het Sprokkelspoor is een spannend wandelpad van 6 kilometer, dat in oktober 2020 werd geopend. Sprokkel is een Drents woord voor bosmier. De route loopt niet over brede zandwegen, maar meandert over een smal pad door het bos. En voor de kortere beentjes is er ook een route van ongeveer 3 kilometer. Een unieke manier om het natuurlijke bos te beleven.'

Digitale wandelroutes

Inmiddels zijn vijf wandelroutes door het Nationaal Park Drentsche Aa gedigitaliseerd. Gebruikers kunnen kiezen uit de onlineversie (GPS) of de te downloaden PDF-versie.

Zie www.drentscheaa.nl/divers/wandelen

7 Wonen en leefbaarheid

Bewonersonderzoek Drentsche Aa

Duco Spakman is student aan de Rijksuniversiteit Groningen, waar hij culturele geografie studeert. Voor zijn afstuderen heeft hij onderzoek gedaan naar de ervaringen van de bewoners in het Drentsche Aa-gebied. Hij was benieuwd hoe mensen denken over hun dorp en over het landschap rondom het dorp. Hierbij richtte hij zich op de dorpen Anloo, Anderen, Gasteren, Loon en Zeegse. Zijn onderzoek kon niet plaatsvinden zonder vragen te stellen aan de bewoners. Hij heeft daarvoor een enquête opgesteld.

De scriptie onderzocht in hoeverre plaats ervaring van dorpsbewoners wordt beïnvloed door ervaringen met het landschap van het Nationaal Park Drentsche Aa. De analyse toont aan dat de invloed van het landschap op plaats ervaring groot is. In het nationale park zijn natuurwaarden en cultureel erfgoed nauw verbonden. Deze samenhang, en de vloeiende overgangen in het landschap, dragen bij aan plaats ervaring. Naast het landschap lijkt ook gender een rol te spelen; data laat zien dat mannen gemiddeld een sterkere plaats ervaring hebben dan vrouwen. Interviews suggereren dat ook leeftijd en de lengte van het verblijf in het park de ervaringen met plaats beïnvloeden, wat overeenkomt met literatuur over dit onderwerp.

Processen die plaats ervaring in het park positief beïnvloeden zijn participatie binnen de gemeenschap en actieve betrekking met het landschap. Processen die plaats ervaring negatief kunnen beïnvloeden zijn het weghalen van vegetatie en begroeiing, en slechte communicatie over de lange termijnvisie van het Nationaal Park Drentsche Aa. Over het algemeen wordt het landschapsbeheer als positief ervaren, wat mogelijk bijdraagt aan de relaties met het dorp en het landschap. Meer en betere communicatie vanuit de organisatie van het park kunnen leiden tot hogere waardering en bereidheid om zelf actief bij te dragen aan het onderhoud van het landschap.

Woonvisie Aa en Hunze

In 2020 heeft de gemeente Aa en Hunze samen met inwoners, politici en hun partners op de woningmarkt gewerkt aan een nieuwe Woonvisie voor Aa en Hunze. Inwoners hebben in groten getale gereageerd op de enquête waarmee hun droombeelden en ambities in beeld zijn gebracht. Ook de foto's in de Woonvisie zijn voor een groot deel ingezonden door inwoners. Hun betrokkenheid is voor de gemeente een belangrijk resultaat. In de Woonvisie Aa en Hunze stelt de gemeente centraal wat het wonen in Aa en Hunze zo aantrekkelijk maakt: de kwaliteit en diversiteit van het landschap en de dorpen. De gemeente koestert dit en is er zuinig op. Het uitgangspunt is dat toevoegingen, onttrekkingen of andere ontwikkelingen in de woningvoorraad niet aan deze kwaliteiten mogen tornen.

8 Klimaat, energie en participatie

De Natuur en Milieufederatie heeft in opdracht van het Overlegorgaan een driejarig projectvoorstel *'Energietransitie en participatie in het Drentsche Aa-gebied (2021 – 2023)'* geschreven. In dit plan gaan we werken aan een breed gedragen gebiedsplan voor de energietransitie dat recht doet aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Park De Drentsche Aa. We werken aan de versterking van de bestaande dorpsinitiatieven en verbreding naar andere dorpen en buurtschappen om de energietransitie vorm te geven. Zo zorgen we voor een door het gebied gedragen langjarige aanpak voor verduurzaming van de energievoorziening met behoud van ruimtelijke kwaliteit, landschap en natuur. Kennis en ervaringen uit het project *'Cultuurhistorie geeft Energie'* biedt voor deze aanpak concrete inspiratie. Evenals een nog te verschijnen werkboek voor duurzaamheidsinitiatieven. Daarnaast stemmen we uitkomsten/mogelijkheden af met de principes van de Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 (2016)

Op basis van de rapportage *'Drentsche Aa, landschap met energie - De mogelijke bijdrage van het Nationaal Park Drentsche Aa aan de energietransitie'* heeft het Overlegorgaan bij de gemeente Groningen een pleidooi gehouden dat de samenhang in het Drentsche Aa-gebied meer dan de som van losse bestemmingen in het bestemmingsplan.

In de hierboven aangehaalde notitie heeft het als Overlegorgaan Drentsche Aa de landschappelijke kwaliteiten zoals beschreven in de Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 als vertrekpunt genomen en vandaaruit gezocht naar haar bijdrage aan de klimaatadaptatie en de energietransitie waar we met z'n allen voor staan. De komende drie jaar gaan we hier vanuit het genoemde project concreet mee aan de slag.

Eind 2020 is gestart met een *'Werkplaat Klimaatadaptatie Drentsche Aa'*. Dit als een uitwerking van de Omgevingsagenda Noord (NOVI) en het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Het wordt opgesteld door H+N+S Landschapsarchitecten (in opdracht van minBZK-RO). In vier sessies wordt gewerkt aan een QuickScan *'Conditiekaart 2050'* als eindproduct (begin 2021).

9 Educatie en communicatie

[PM - verslag André & Timanca invoegen]

Drentsche Aa Natuurwijzer

De Nationaal Park Drentsche Aa Natuurwijzer is klaar. Er staan meer dan 150 afbeeldingen in van planten, dieren en paddenstoelen die je in het gebied kunt tegenkomen. De Natuurwijzer is gemaakt voor de Nationaal Park Drentsche Aa onderwijsprogramma's, maar ook beschikbaar voor geïnteresseerden. Hoe leuk is het om met je (klein)kinderen op zoek te gaan naar planten en dieren die op de kaart staan? De Natuurwijzer is voor € 5,- te koop in de winkel van enkele Nationaal Park gastheren. U vindt de verkoopadressen op de website: www.drentscheaa.nl.

24/5 **Nationale Parken Quiz** ikv Europese dag van de Nationale Parken: <https://www.ivn.nl/nationale-parken/nationale-parken-quiz> (vanwege corona digitaal dit jaar)

Herken jij deze bruggen in het Drentsche Aa gebied?

Rubriek Liefingslandschap van ...

Zie

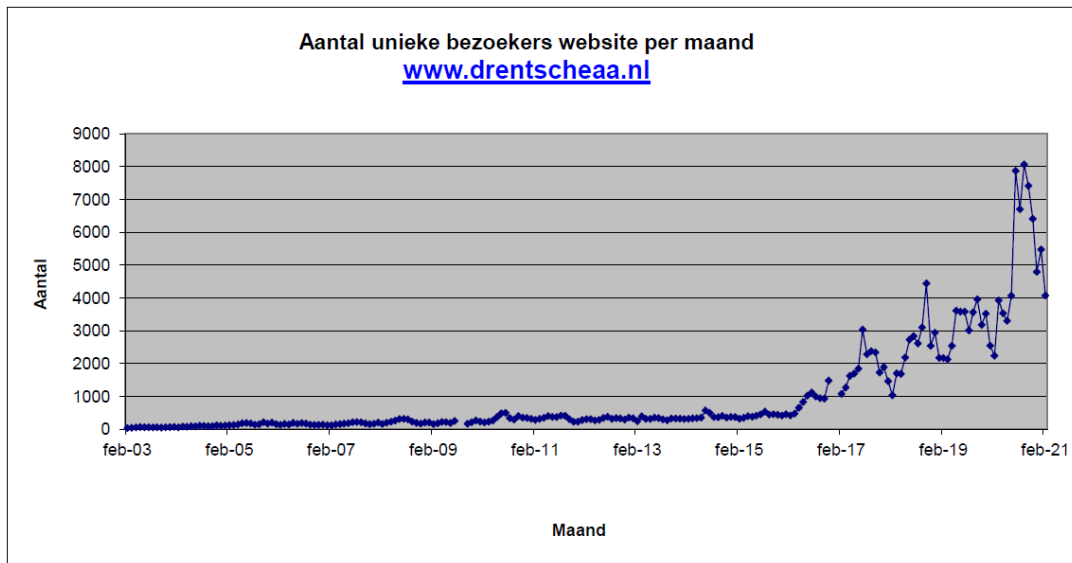
<https://www.drentscheaa.nl/actueel/liefingslandschap/>

Nationaal Park Drentsche Aa Puzzels

Zie <https://www.drentscheaa.nl/zien/nationaal-park/>

Sociale media - Jaarstatistieken										
Stand van zaken per 31 december										
Facebook				Twitter			Instagramm			
https://www.facebook.com/DrentscheAa				https://twitter.com/npdrentscheaa			Nationaal_park_drentscheaa			
Likes		Totaal bereik gem. per jaar		Volgers		Tweets per jaar	Volgers		Berichten	
Aantal	% +/-	Aantal	% +/-	Aantal	% +/-		Aantal	% +/-	Aantal	
31-12-2012	136	24		517						
31-12-2013	282	107%	83	246%	703	36%	423			
31-12-2014	597	112%	228	175%	936	33%	647			
31-12-2015	967	62%	361	58%	1344	44%	861			
31-12-2016	1482	53%	933	158%	1704	27%	752	330	91	
31-12-2017	2473	67%	1076	15%	1964	15%	774	496	50%	59
31-12-2018	2695	9%	666	-38%	2138	9%	522	748	51%	36
31-12-2019	2901	8%	762	14%	2312	8%	282	849	14%	53
31-12-2020	3036	5%	498	-35%	2563	11%	247	1080	27%	46

10 Gebiedsfonds Drentsche Aa

In 2020 werd uit het Gebiedsfonds een bijdrage verleend aan de volgende projecten.

Uitvoeringsprojecten

1. Groene Dorpen De Broekstreek

Een Initiatiefgroep van bewoners uit De Broekstreek gaat samen met bureau Stek en Streek in 2021 het project 'Groene Dorpen' uitvoeren. In dit project wordt karakteristieke erf- en dorpsbeplanting versterkt door het aanplanten van erfbomen, hoogstamfruitbomen, hagen en singels. Dat gebeurt met inheemse soorten, in een stijl die past bij de streek: sober en praktisch. De beplantingsplannen worden gezamenlijk uitgewerkt en grotendeels ook zelf uitgevoerd. Het project verloopt langs twee lijnen:

- Een flinke groep particulieren gaat aan de slag met hun erven en tuinen. Op een feestelijke plantdag in de winterperiode planten zij hun bomen en struiken.
- Een werkgroep 'Groene Dorpen' werkt beplantingsvoorstellen uit voor de openbare ruimte, binnen en buiten de dorpskom. Iedere bewoner kan ideeën daarvoor inbrengen. Het kan ook een wens zijn uit de eigen dorpsvisie. De voorstellen worden afgestemd op het landschapsbeleid van gemeente en provincie.

2. Pingoruïnes in het Gorecht 2020-2022

Het project Pingoruïnes in het Gorecht heeft drie doelen: uitvoeren bodemboringen en delen van kennis; herstelplannen en -werkzaamheden; en beheerplannen. Ze worden behaald door één middel: burgerparticipatie. Uitvoerder is Stichting Landschapsbeheer Groningen in samenwerking met diverse Dorpsbelangenorganisaties en vrijwilligers van de Landschapsbrigade. Uitgegaan wordt van 25 pingoruïnes.

Herstelplannen en –werkzaamheden

Per pingoruïne wordt een plan gemaakt waarin passende herstelwerkzaamheden worden opgenomen. Voorbeelden van werkzaamheden zijn verwijderen van opslag, kleine waterhuishoudkundige ingrepen en plaatsen van afrastering.

Beheerplannen

Een van de uitkomsten van het onderzoek is een specifiek beheerplan per pingoruïne. Elke pingoruïne heeft door haar verhaal en opbouw een beheerplan op maat nodig. Aan de hand van een beheerplan kan de eigenaar, de Landschapsbrigade van Landschapsbeheer Groningen of een andere (vrijwilligers)groep de pingoruïne op een passende manier onderhouden zonder het bodemarchief te verstoren. Dit geeft een impuls aan de ruimtelijke kwaliteit en waarborgt de instandhouding van de pingoruïne.

Burgerparticipatie

In alle projectonderdelen staat burgerparticipatie centraal. Voorafgaand aan de bodemboringen wordt door lezingen en cursussen de betrokkenheid van burgers vergroot. De uitvoering van

bodemboringen wordt begeleid door experts op het gebied van pingoruïnes. Door burgers nauw te betrekken bij het proces wordt draagvlak voor het behoud van de landschapselementen gecreëerd.

3. Projectvoorstel Boerenerven Zeegse Fase II

Met relatief eenvoudige maatregelen kunnen (voormalige) boerenerven geheel of gedeeltelijk omgevormd worden tot een karakteristiek Drents boerenerv, zoals er vele gelegen hebben in het esdorpenlandschap van de Drentsche Aa, met kenmerken die typisch zijn voor Zeegse. In fase 1 van het project zijn al dertien erven aangepakt, waarbij het oorspronkelijke open, sobere en functionele karakter is hersteld. Er bleek veel draagvlak te zijn voor een vervolg. In overleg met de bewonersgroep is besloten deze tweede fase vooral te richten op de erven langs uitvalswegen die een directe binding hebben met de open brink van Zeegse en het omliggende landschap (Hoofdweg, Veentjesweg en Zeegsersteeg). Ook wordt een voorde door het Zeegserloopje (her)aangelegd. Uitvoerder is Landschapsbeheer Drenthe in samenwerking met Dorpsbelangen en Boermarke Zeegse.

4. DNA-onderzoek heiderunderen

Het Gebiedsfonds Drentsche Aa heeft de aanschaf gefinancierd van de eerste heiderunderen die in het gebied De Strubben-Kniphorstbosch grazen. Het beheer met deze runderen is succesvol gebleken. De stichting Schaapskudde Het Stroomdal wil nu verder met het professionaliseren van de – inmiddels gegroeide – kudde, door via DNA-onderzoek de stamboom op orde te brengen en op basis daarvan de status van 'zeldzaam huisdierras' te verkrijgen. Eind 2020 bestaat de kudde uit 4 volwassen stieren, 4 stierkalveren, 19 koeien en 4 pinken.

5. Pingoruïnes en hun beheer in Drentsche Aa-gebied 2020-2022

In het Pingo Programma van Landschapsbeheer Drenthe is inmiddels veel kennis en expertise opgebouwd over pingoruïnes. Landschapsbeheer werkt in dit programma samen met diverse universiteiten (UU, VU, RUG), Van Hall Larenstein, terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap) en een grote groep vrijwilligers en betrokken bewoners en scholen. Inmiddels is van 284 locaties bekend om wat voor type landschapselement (pingo, stuifkuil etc.) het gaat. De bevindingen van het programma worden verwerkt in de nieuwe geomorfologische kaart van Drenthe waaraan op dit moment wordt gewerkt.

Het nieuwe project richt zich op het uitvoerende deel, het herstellen en duurzaam beheren van een aantal locaties. Bewoners en belangstellenden worden daarbij betrokken. Er zijn enkele locaties waar al vrijwilligers en betrokken bewoners meewerken; in het kader van dit project willen we voor de andere locaties vrijwilligers werven. Er zijn diverse taken die door vrijwilligers kunnen worden uitgevoerd, zoals opslag verwijderen, informatie verzamelen, eenvoudig onderhoudswerk en het volgen van de vegetatieontwikkeling. In het Drentsche Aa-gebied zijn zes locaties gekozen waarvan inmiddels vaststaat dat het een pingoruïne is of waarvan dit waarschijnlijk is.

Promotieactiviteiten

1. Natuurdocumentaire 'De otter, een legende keert terug'

Natuurfilmer Hilco Jansma maakte de eerste documentaire ooit over de otter in Nederland. Unieke beelden tonen hoe de otter op jacht gaat naar voedsel, hoe jonge otters spelen en zelfs hoe een moederotter haar jong zijn eerste zwemles geeft. Een deel van de beelden komt uit De Onlanden, een ander deel uit de diepenring van de stad Groningen. De film werd uitgezonden door de EO op 3 januari 2021 op NPO2; de herhaling was te zien op 20 februari 2021.

De otter was in Nederland sinds 1988 uitgestorven, maar enkele decennia later werden de eerste otters uitgezet in Overijssel en sindsdien groeit de populatie gestaag. Ook in het Drentsche Aa-gebied komen weer otters voor. Een groot probleem is nog steeds dat er veel verkeersslachtoffers vallen onder zwervende en trekkende otters op zoek naar een nieuw territorium. Op veel plaatsen, ook in het Drentsche Aa-gebied, wordt gewerkt aan maatregelen om een veilige oversteek voor otters op gevoelige plaatsen mogelijk te maken, bijvoorbeeld door de aanleg van faunatunnels in combinatie met rasters.

2. Voorstelling De Hunebedbouwers

Speciaal voor de kinderen van basisscholen in het Drentsche Aa-gebied maakt Theater Pannenkoek in opdracht van het ICO Centrum voor Kunst en Cultuur de voorstelling De Hunebedbouwers. In de voorstelling, die wordt gespeeld door twee acteurs, worden de kinderen uitgedaagd om (in groepjes) mee te doen. De acteurs nemen de kinderen mee in hun fantasie waarin vervlogen tijden weer tot leven komen. Zo komen de kinderen op een avontuurlijke, belevingsgerichte manier van alles te weten over de hunebedden en de mensen die deze maakten.

De meespeelvoorstelling is onderdeel van het Cultuurmenu, een jaarlijks terugkerend pakket voor het basisonderwijs in de gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Assen. De voorstelling kan eenmaal ontwikkeld jarenlang mee en ook buitenschools in andere regio's worden gespeeld op verzoek van andere partijen zoals het Hunebedcentrum. De voorstelling is bedoeld voor leerlingen vanaf 6 jaar, maar is voor de hele familie toegankelijk.

De voorstelling komt tot stand in samenwerking met Het Drents Archief en Het Drentse Landschap.

Bijlagen

1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa

Overlegorgaan Drentsche Aa

Voorzitter	Jaap Verhulst
Secretaris	Kees Folkertsma
Provincie Drenthe	Henk Jumelet
Waterschap Hunze en Aa's	Fien Heeringa
Gemeente Aa en Hunze	Henk Heijerman
Gemeente Assen	Karin Dekker
Gemeente Groningen	Inge Jongeman
Gemeente Tynaarlo	René Kraaijenbrink
Staatsbosbeheer	Ans van Wijk
BOKD	Theo Brugman
LTO Noord	Jan Bloemerts
LTO Noord	Hans Mentink
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Reinder Hoekstra
Recreatiesector	Henk Kaptein
Waterbedrijf Groningen	Riksta Zwart

Adviseur:

Ministerie van LNV, DG Natuur en Regio	Jurgen Geelhoed
--	-----------------

Programmateam Drentsche Aa

Secretaris Overlegorgaan	Kees Folkertsma (voorzitter)
Coördinator C&E NPDA	André Brasse
Provincie Drenthe	Priscilla Verplanke
Waterschap Hunze en Aa's	Willem Kastelein
Gemeente Aa en Hunze	Arne Thieme
Gemeente Assen	Pieter Gautier
Gemeente Groningen	Peter Teerhuis
Gemeente Tynaarlo	Jaap Nanninga
LTO Noord	Taeke Wahle
Staatsbosbeheer	Bernie Jenster
BOKD	Luit Hummel
Recreatiesector	Richard van der Hulst
Recreatieschap Drenthe	Ingeborg de Groot
Waterbedrijf Groningen	Mario Post
De Hondsrug UNESCO Geopark	Cathrien Posthumus

Prolander	Hans Verhoogt
Prolander	Meriam Tuinstra

Agendalid:

Gemeente Midden-Drenthe	Iris Zwartkruis
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Judith van den Berg

Werkgroep Educatie, Communicatie en Recreatie (ECR)

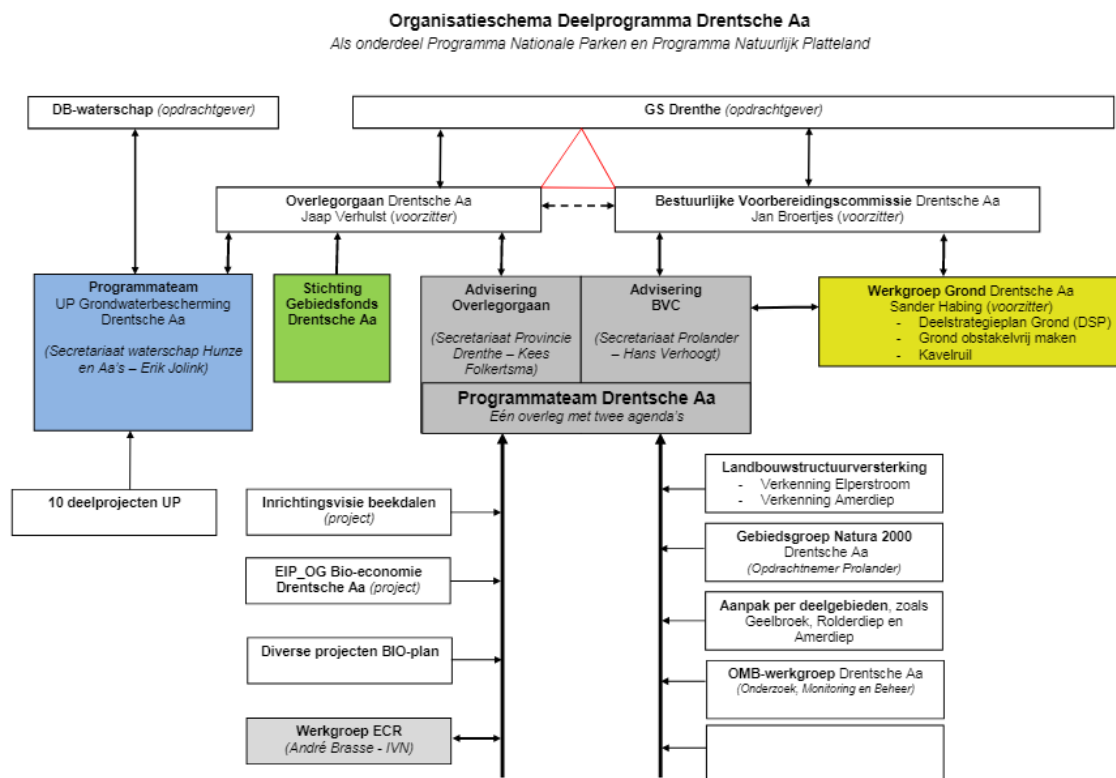
Coördinator C&E NPDA
Medewerker C&E NPDA

André Brasse
Timanca Manak

Gemeente Aa en Hunze
Gemeente Assen
Gemeente Tynaarlo
Waterschap Hunze en Aa's
Waterbedrijf Groningen
Recreatiesector
Staatsbosbeheer
Staatsbosbeheer
Staatsbosbeheer
Staatsbosbeheer
Secretariaat NPDA
Gebiedsbewoner
LTO Noord
Agrarische Natuur Drenthe
De Hondsrug UNESCO Geopark
Het Drentse Landschap
Marketing Drenthe

Edith Scholte
Johan Wessel
Berend Kupers / Patricia Langen
Mieke Riezebos
Wiejanda Moltmaker
Rein de Wilde / Frits Sturris
Kees van Son
Evert Thomas
Martijn Harms
Harry Dekker
Elaine Sapulete / Kees Folkertsma
Albert Hovius
Jannie Warringa
Bert Hoefsloot / Jorian Huisman
Liesbeth Simons
Hanna Schipper-Seton
Yvonne Cornax

[Invoegen: Organisatieschema Deelprogramma Drentsche Aa_A3 (3)]

2. Overzicht Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa

Zie actueel overzicht op:

www.drentscheaa.nl/divers/gastvrij-onthaal

3. Besluitenlijsten Overlegorgaan Drentsche Aa 2020

BESLUITENLIJST d.d. 5 februari 2020

Van de 59^e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa in CR Hegeman in Schoonlo.

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van 28 oktober 2019 ongewijzigd vast.	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa neemt kennis van de Startnotitie Regionale Energie Strategie (RES) Drenthe.	Secretaris	4
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het document 'Uitvraag opstellen Derde Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa (2020 - 2030)' vast	Secretaris	5.2
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt bij acclamatie in met de voordracht aan GS van de heer Jaap Verhulst als nieuwe voorzitter per 1 maart 2020 van het Overlegorgaan	Secretaris	6
Het Overlegorgaan verzoekt de voorzitter om GS schriftelijk hun zorgen over te brengen over de voorgenomen verdubbeling van de N34.	Voorzitter & Secretaris	7

BESLUITENLIJST d.d. 23 april 2020

Schriftelijke ronde vanwege de coronacrisis

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van 5 februari 2020 ongewijzigd vast.	Secretaris	1
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het Plan van Aanpak Arcadis Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa (2021-2030)	Secretaris	2
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met de hoofdlijnen aanvraag voor de RVO-regeling 'Ondersteuning Nationale Parken (Nieuwe Stijl)' van minLNV	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa neemt kennis van het Jaarverslag 2019 Gebiedsfonds Drentsche Aa	Secretaris	4
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met flyer '10 aanbevelingen uitgangspunten voor buitensporten in beschermde natuurgebieden'	Secretaris	5.3

BESLUITENLIJST d.d. 11 juni 2020

Van de 61^e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Een videovergadering vanwege de coronamaatregelen

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de schriftelijke ronde van 23 april 2020 met de ter vergadering genoemde aanvulling vast.	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa neemt kennis van het Jaarverslag 2019 Uitvoeringsprogramma	Secretaris	4

oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa, met inachtneming van de ter vergadering gedane aanbevelingen en overige aandachtspunten.		
Het Overlegorgaan Drentsche Aa heeft welwillend kennisgenomen van de presentatie over de Pilot beekbodemplan Drentsche Aa	Secretaris	5
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het Jaarverslag 2019 Nationaal Park Drentsche Aa vast.	Secretaris	7
Het Overlegorgaan stemt in met voorstel om het ministerie LNV te vragen de juiste (volledige) begrenzing van het Nationaal Park Drentsche Aa - van het brongebied 'Hart van Drenthe' in het zuiden tot de benedenloop in Groningen – te verwerken. Sinds 2013 is deze grens al door de Provincie Drenthe vastgelegd in de Omgevingsvisie, nu is het tijd om dit ook landelijk formeel vast te leggen.	Secretaris	8

BESLUITENLIJST d.d. 26 november 2020

Van de 62^e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa

In het provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen. Vanwege de coronamaatregelen geen publiek, maar wel een livestream via internet.

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de vergadering van 11 juni 2020 vast met de ter vergadering genoemde wijzigingen.	Secretaris	2
Het Overlegorgaan Drentsche Aa neemt kennis van de notitie 'Inventarisatie opgaven, ambities, dilemma's en (proces)planning' (inclusief samenvatting) inzake het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa 2021-2030, met inachtneming van de ter vergadering ingebrachte aanvullingen en aandachtspunten. Het Overlegorgaan stemt in met de verdere (proces)planning.	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt de Begroting 2021 Nationaal Park Drentsche Aa vast	Secretaris	4
Het Overlegorgaan Drentsche Aa neemt kennis van de Reactienota GS Drenthe zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau (gedeeltelijke) verdubbeling N34.	Secretaris	6
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het vergaderschema 2021 vast	Secretaris	8

4. Eindafrekening Bestedingenplan 2020

[2020_NPDA_Eindafrekening.pdf] Pagina-einde

Overzicht historische boekingen		
Rijlabels		Som van Bedrag
Folders en promotie	€	9.031,57
Gebiedsfonds Drentsche Aa	€	451,93
HABITAT	€	5.073,80
Overlegorgaan	€	8.329,40
SNP-EUROPARC	€	3.360,00
Stroomdalboerderij Drentsche Aa	€	39.356,15
OpStap-krant	€	9.765,06
Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa	€	9.131,53
Onvoorzien	€	1.734,85
BIO-plan 2020 - 2030	€	72.950,00
Doorstroom	€	7.663,82
RVO-aanvraag minLNV	€	15.000,00
EIP_OG Bio-economie Drentsche Aa	€	219,80
IKK - Transitie Landbouw	€	4.000,00
IVN (extra inzet + JuniorRanger + werkbudget)	€	70.657,04
Eindtotaal	€	256.724,95

5. Overzicht afgeronde projecten

[Projectenlijst Drentsche Aa vanaf 2002 - Nieuwe opzet.pdf]

Nationaal Park Drentsche Aa 'Van brongebied tot benedenloop'			
Afgeronde projecten vanaf 2002			
<i>Stand van zaken 31 december 2020</i>			
Status	Afgerond		
Thema	Aantal projecten	Totale investering	
Landbouw	29	€	2.539.949
Natuur en Landschap	65	€	8.327.855
Recreatie	66	€	6.552.699
V&E	15	€	909.595
Water	29	€	23.911.633
Wonen en Leefbaarheid	35	€	2.826.547
Gebiedsfonds Drentsche Aa	51	€	4.056.237
Eindtotaal	290	€	49.124.515
Status	Afgerond		
Financiële verdeling afgeronde projecten vanaf 2002			
<i>Stand van zaken 31 december 2020</i>			
EU-geld	€ 6.045.612	12,3%	
Rijk - ROM/WCL	€ 3.482.653	7,1%	23,9% € 11.745.449 <i>Totale Rijksbijdrage</i>
Rijk - SGM/SGB	€ 2.411.307	4,9%	
Rijk - Overig (o.a. Belvédère)	€ 5.851.488	11,9%	
Provincie - Drenthe en Groningen	€ 7.954.292	16,2%	21,6% € 10.593.016 <i>Totale Provinciale bijdrage</i>
Provincie - Nationaal Park Drentsche Aa	€ 1.255.278	2,6%	
Provincie - Nationaal Landschap DA	€ 1.383.446	2,8%	
Gemeenten	€ 9.385.994	19,1%	
Waterschap	€ 3.697.416	7,5%	
SBB / NM / HDL	€ 1.520.880	3,1%	
Particulieren	€ 1.406.187	2,9%	
Gebiedsfonds Drentsche Aa	€ 208.855	0,4%	
Overig derden	€ 4.521.108	9,2%	
Som van Totale investering	€ 49.124.515	100,0%	

6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2020

[De otter - Een legende keert terug](#)

28 december 2020 - De otter, een legende keert terug
Uitzending 2 januari 2021, NPO 1 om 19.05 uur

[Wees welkom en respectvol](#)

18 december 2020 - Natuur in tijdens lockdown? Wees welkom en respectvol
Premier Rutte kondigde 14 december een strenge lockdown aan. Vrijwel alles is tot 19 januari 2021 dicht: scholen, winkels, sportscholen, pretparken. Natuur blijft open. Wel is te verwachten dat het soms druk zal zijn.
LandschappenNL, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer roepen op om te genieten ván de natuur, met respect vóór de natuur.

[Nieuwe natuur in de polders het Oosterland en Lappenvoort](#)

10 december 2020 - Om van de polders weer een natuurlijk functionerend systeem te maken gaan de provincies Groningen en Drenthe dit gebied opnieuw inrichten, samen met de gebiedspartners. Het concept van de systeemanalyse moet eind 2021 klaar zijn.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

20 november 2020 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Herfstvakantie](#)

10 oktober 2020 - Tijdens de herfstvakantie kun je heerlijk wandelen en fietsen in Nationaal Park Drentsche Aa

[Ruiter- en menpadennetwerk in Drentsche Aa gebied officieel geopend](#)

24 september 2020 - Gisteren werd bij Schipborg een nieuwe ruitervoorde (een doorwaadbare plek in de rivier) feestelijk in gebruik genomen. Onder toezien oog van de aanwezigen namen twee amazones uit de buurt de proef op de som en gingen met hun paarden door de voorde. De voorde is onderdeel van het ruiter- en menpadennetwerk in het Drentsche Aa gebied dat daarmee officieel werd geopend.

[Reductie perceelsemissie](#)

23 september 2020 - Boeren rond Drentsche Aa werken samen aan reductie perceelsemissie

[Afgelast - NP Drentsche Aa Thema-avond](#)

15 september 2020 - Donderdag 22 oktober 2020: Thema-avond Bio-economie Drentsche Aa en Dubbel Drents.
Start 20:00 uur

[NP Drentsche Aa gekozen tot mooiste plekje](#)

29 augustus 2020 - Tadaaa! De uitslag van de verkiezing is binnen. Nationaal Park Drentsche Aa is het allermooiste plekje van Drenthe en Groningen

[Lichtkunst in nieuwe tunnel De Maten in Assen](#)

20 augustus 2020

[Jaarverslag 2019 online beschikbaar](#)

19 augustus 2020 - Het jaarverslag 2019 van het Nationaal Park Drentsche Aa is online beschikbaar.

[Mee op veldbezoek in deelgebieden beekdalverhoging?](#)

12 augustus 2020 - Van 12 t/m 20 augustus vinden er veldbezoeken plaats in de 3 gebieden waar plannen zijn voor beekdalverhoging.

[Cursus Gastheerschap Nationaal Park Drentsche Aa](#)

11 augustus 2020 - Nationaal Park Drentsche Aa organiseert vanaf 28 oktober 2020 de cursus 'Drentsche Aa Gastheerschap' voor Drentsche Aa gebiedsondernemers. De cursisten leren in vier bijeenkomsten de verhalen, bijzonderheden en kwaliteiten van het Drentsche Aa landschap.

[Geteeld en gemaakt in Drenthe: Dubbel Drents moet kwaliteitslabel zijn voor eerlijke beloning boer](#)

14 juli 2020 - Geteeld en gemaakt in Drenthe; Dubbel Drents moet kwaliteitslabel zijn voor eerlijke beloning boer

[Gratis Nationaal Park Drentsche Aa krant](#)

4 juli 2020 - De 'musthave' als je deze zomer naar Nationaal Park Drentsche Aa komt. De 'Op Stap' krant boordevol informatie over oa het Drentsche Aa gebied en wandel- en fietsmogelijkheden. En natuurlijk de Nationaal Park Drentsche Aa gebiedskaart met oa fietsknooppunten en highlights.

[Excursies Demoveld Wedbroeken](#)

3 juli 2020 - De projectgroep Bio-economie Drentsche Aa organiseert, van 9 juli t/m 13 augustus, op donderdagmiddag, excursies op het Demoveld Wedbroeken. Het demoveld met landbouwgewassen ligt achter de Nationaal Park Toegangspoort Wedbroeken aan de weg Tynaarlo –Zuidlaren.

[Roggelelies in Govelin](#)

2 juli 2020 - Roggelelies in Govelin

[Recorddroogte op de Hondsrug](#)

2 juli 2020 - Recorddroogte op de Hondsrug

[Drentse natuur is open: geef elkaar en de natuur de ruimte](#)

10 juni 2020 - Drentse natuur is open: geef elkaar en de natuur de ruimte

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

29 mei 2020 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Vroege vogels TV \(Seizoen 15 Afl. 4 - Drentsche Aa\)](#)

25 mei 2020 - Vanuit de Drentsche Aa met uniek beeld en geluid van de baltsende watersnip ('hemelgeit' genoemd) en de laatste paaiplek van de rivierprik, die door een ongekend grote beverdam wordt bedreigd. Wie moet er gered worden: de rivierprik of de bever? De Drentse Aa zou je als de randstad van de prehistorie kunnen beschouwen, met z'n hunebedden en de karresporen. Maar nu is het natuurgebied zijn tijd ver vooruit met de unieke oplossingen voor de droogte, waar veel natuurgebieden onder lijden. Hier heb je zelfs in de hete zomers nog 'natte voeten', met oogstrelende dotterbloemvelden als gevolg.

[Uitzichtpunten in Nationaal Park Drentsche Aa](#)

23 mei 2020 - Er zijn meerdere belvédères (uitzichtpunten) in het Drentsche Aa gebied. In de Landschapsvisie Drentsche Aa zijn meerdere plekken aangewezen als een belvédère met uitzicht in de lengterichting van het beekdal. Deze plekken zijn aangewezen omdat hier relatief grote hoogteverschillen zijn te vinden op relatief korte afstand van elkaar.

[Digitale Dag Nationaal Park](#)

21 mei 2020 - 21ste editie van de Europese Dag van het Nationaal Park. De dag wordt in veel Europese parken gevierd, ook door de Drentse Nationale Parken: Drentsche Aa, Drents-Friese Wold en Dwingelderveld. Dit jaar online met een landelijke Nationale Parken quiz en digitale excursies door de Nederlandse Nationale Parken. Vanaf vrijdag 22 mei 12:00 uur online te zien.

[Onkruidchallenge: tien dagen natuurvriendelijk tuinieren](#)

11 mei 2020 - Onkruidchallenge: tien dagen natuurvriendelijk tuinieren

[Corona nieuws](#)

29 april 2020 - Zoals u vast heeft vernomen, zijn de maatregelen vanwege het coronavirus aangescherpt. Alle Nationaal Park activiteiten worden daarom tot 1 juni 2020 afgezegd.

[Het boek 'Gewogen ruimte'](#)

22 april 2020 - Het boek 'Gewogen ruimte'

[Jaap Verhulst nieuwe voorzitter Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa](#)

18 april 2020 - Op voordacht van het Overlegorgaan hebben Gedeputeerde Staten van Drenthe Jaap Verhulst per 10 maart 2020 benoemd tot onafhankelijk voorzitter van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Hij is daarmee de opvolger van Hendrik Oosterveld.

[Land van Ons](#)

17 april 2020 - Coöperatie Land van Ons koopt eerste perceel landbouwgrond op de Holtesch van Hooghalen.

[Melkkoeien en heidekoeien](#)

10 april 2020 - Om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan luidt het advies zoveel mogelijk thuis te blijven. Via dit bericht beleef je de lente in het Nationaal Park Drentsche Aa vanuit huis.

[Corona nieuws](#)

24 maart 2020 - Zoals u vast heeft vernomen, zijn de maatregelen vanwege het coronavirus aangescherpt. Alle Nationaal Park activiteiten worden daarom tot 1 juni 2020 afgezegd.

[Bewonersonderzoek Drentsche Aa](#)

20 maart 2020 - Duco Spakman. is student aan de Rijksuniversiteit Groningen, waar hij culturele geografie studeert. Voor zijn afstuderen doet hij onderzoek naar de ervaringen van de bewoners in het Drentsche Aa-gebied. Hij is benieuwd hoe mensen denken over hun dorp en over het landschap rondom het dorp. Hierbij richt hij zich op de dorpen Anloo, Anderen, Gasteren, Loon en Zeegse.

[Opening archeologisch beleefpunt](#)

17 maart 2020 - Opening archeologisch beleefpunt

[Aangetaste en dode fijnsparren Strubben-Kniphorstbosch](#)

3 maart 2020 - Aangetaste en dode fijnsparren Strubben-Kniphorstbosch

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

29 januari 2020 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Première film =Habitat= Nationaal Park Drentsche Aa](#)

23 januari 2020 - Première film =HABITAT= Nationaal Park Drentsche Aa

[Reddingsplan voor de zwartblauwe rapunzel](#)

13 januari 2020 - Reddingsplan voor de zwartblauwe rapunzel

7. Adressen partners

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa
Postbus 122, 9400 AC Assen
Bezoekadres: Westerbrink 1 in Assen
T (0592) 365555
E drentscheaa@drenthe.nl
I www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe
Postbus 125
9400 AC Assen
T (0592) 371740
www.ivn.nl

Staatsbosbeheer
Postbus 333
9700 AH Groningen
T (050) 7074444
www.staatsbosbeheer.nl

LTO Noord
Postbus 186
9200 AD Drachten
T (088) 8886666
www.ltonoord.nl

Recreatiesector
p/a Recreatieschap Drenthe
Brink 4b
7981 BZ Diever
T (0521) 593210
www.recreatieschapdrenthe.nl

Natuur- en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
T (0592) 311150
www.nmfdrenthe.nl

Waterschap Hunze en Aa's
Postbus 195
9640 AD Veendam
T (0598) 693800
www.hunzeenaas.nl

Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen
(BOKD)
Dr. Nassaulaan 3a
9401 HJ Assen
T (0592) 315121
www.bokd.nl

Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93
9460 AB Gieten
T (0592) 267777
www.aaenhunze.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen
T (0592) 366911
www.assen.nl

Gemeente Groningen
Postbus 30026
9700 RM Groningen
T 14 050 (verkort nummer)
<https://gemeente.groningen.nl/>

Gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA Beilen
(0593) 539222
www.middendrenthe.nl

Gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA Vries
T (0592) 266662
www.tynaarlo.nl

NV Waterbedrijf Groningen
Postbus 24
9700 AA Groningen
T (050) 3688688
www.waterbedrijfgroningen.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit (LNV)
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T (070) 3798911
www.rijksoverheid.nl

Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 365555
www.drenthe.nl

De Hondsrug UNESCO Global Geopark
Bronnegerstraat 12
9531 TG Borger
(0599) 236374
www.geoparkdehondsrug.nl

Verhaal van de Nederlandse Natuur

Op maar weinig plekken in de wereld is de natuur op korte afstand zo divers als in Nederland. En nergens is de interactie tussen water en land, en tussen natuur en mens, zo duidelijk aanwezig en zo inventief aangepakt.

In Nederland koesteren we onze natuur en zijn we ons bewust van de kwetsbaarheid ervan. Onze Nederlandse volksaard en het leven met beperkte ruimte, wind en water vormen onze natuur en hoe we ermee omgaan; we versterken en ontwikkelen. Wij doen het 'the Dutch way': zorgzaam en nuchter, maar ook ondernemend en vernieuwend. We staan open voor ideeën en inzichten, proberen deze graag uit en gaan verbindingen aan tussen de natuur en haar omgeving.

De interactie tussen water en land, en tussen natuur en mens, heeft unieke gebieden opgeleverd. Duinen, bossen, heide, laagveen, getijdenwater, beekdalen en vennen; allemaal op korte afstand van elkaar. Elk gebied heeft zijn unieke karakter en historie, met eigen planten, dieren en landschappen. En een geheel eigen rust en dynamiek.

In Nederland staan we voor natuur die uitnodigend is. Waar iedereen natuur op zijn manier kan beleven juist door de diversiteit tussen en binnen gebieden. Waar natuur en mens elkaar versterken in al hun diversiteit.

In Nederland is natuur onderdeel van onze historie, maar zeker ook van onze toekomst die we samen maken. Welkom in onze unieke natuur!

De 21 Nationale Parken vertellen het verhaal van de Nederlandse natuur en het omliggende landschap. Landschap, natuur en onze identiteit zijn met elkaar verbonden. Bewoners en ondernemers die het verhaal van hun gebied ontdekken zijn trots op hun gebied.

De Nationale Parken richten zich op:

- Bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap
- Natuurgerichte recreatie
- Educatie en voorlichting
- Onderzoek

Uitgave: Nationaal Park Drentsche Aa, 2021

Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drentscheaa.nl